

چکیده

مقاله‌ی حاضر که موضوع لباس و پوشش، و حدود آن را با تکیه بر آیات و روایات مورد بررسی قرار داده است. صرف نظر از جنبه‌ی آموختنگی و فقهی آن، با مباحث موجود در کتاب دین و زندگی (۳) درباره‌ی پوشش اسلامی تناسب دارد. به همین دلیل امید است که مورد استفاده‌ی خوانندگان گرامی و دیران محترم دین و زندگی قرار گیرد.

پوشش و لباس
پژوهش نظری به دیدگاه اسلامی فرنگی
سیده مینا هاشمی
پیشگاه اسلامی
عکس: اعظم لاریجانی

اهمیت لباس و پوشش

لباس همراه همیشگی تمدن و زیست انسان به دور از توحش بوده است : از آن فراتر ، تاریخ نشان می دهد که انسان همیشه لباس می پوشیده است . قرآن به این مهم اشاره نموده است ؛ آن جا که می فرماید : «ای فرزندان آدم ، لباسی برای شما فرو فرستادیم که اندام شما را می پوشاند و مایه زینت شماست ...»^۱

هم چنین ، در شمار نعمت های بیکران الهی ، از لباس و نقش حفاظتی آن در برابر سرما و گرما و نیز در جنگ ها ، یاد می کند و

اعطای آن را به انسان ، کامل کردن نعمت بر او می داند تا مایه ای اطاعت پذیری از فرامین الهی باشد : «خداؤند از آن چه آفریده ... برای شما پیراهن هایی آفرید که شما را از گرما (و سرما) حفظ کند و پیراهن هایی که حافظ شما به هنگام جنگ باشد . این گونه نعمت هایش را بر شما کامل می کند تا تسليم فرمان او شوید .»^۲

طرز دوخت لباس هم از تعالیم خداوند مهربان به بشر است که از طریق پیامبر الهی ، حضرت ادريس (ع) ، صورت گرفته است . آن حضرت اولین کسی است که خیاطی کرد و لباس دوخته پوشید . قبل از او ، مردم پوست به تن می کردند . جالب آن که این خیاطی سرشار از یاد خدا بود و در هنگام انجام آن ، حضرت خدا را تسبیح و تکبیر می گفت و به وحدانیت و بزرگی یاد می کرد و آن قدر این کار را انجام می داد که هر روز عمل او ، هم وزن عمل همه ای اهل زمانش ، به آسمان صعود می کرد ! [بحار الانوار ، ج ۱۱ : ۲۷۰].

قرآن برای برچیدن بساط آداب و خرافات جاهلی قریش - که مرسوم کرده بودند هر کس برای اول بار به طواف می آید ، در لباس اهل حرم طواف کند ، و اگر نیافت ، عریان شود و این حکم شامل زنان نیز می شد و حتی گروهی از مشرکان ، در این ایام برای نظر سوء گرد کعبه حلقة می زدند [سیره النبویه ، ج ۱ : ۲۰۲ و الوئیه فی الادب العربي : ۳۴۰-۳۳۹] - و نیز برای آن که اهمیت ظاهر و لباس در حفظ شئون مسجد را نمایان سازد ، نه تنها بر亨گی جاهلیت را منع کرده ، بلکه به همگان دستور داده است ، به هنگام مسجد رفتن خود را بیارایند و لباس آراسته پوشند .^۳

قرآن رابطه ای محبت آمیز و صمیمی زن و مرد در خانواده را به

لباس یکدیگر بودن تشییه می کند .^۴

و در سوره مبارکه ای احزاب ، پس از صدور حکم حجاب برای همسران و دختران پیامبر زنان مؤمنان ، آن را عاملی برای شناخته شدن آنان به عفاف و پاکدامنی ذکر کرده است .^۵

اسلام کلیات حدود لباس پوشیدن را به روشی تبیین نموده و در جزئیات ، به راهنمایی و راهگشایی پرداخته و فرهنگ و آداب و سنن ملت ها و شرایط جغرافیایی و آب و هوایی و دیگر اموری را که بر زندگی اجتماعی اثر می گذارد ، محترم شمرده است . لذا

انتخاب طرح ، رنگ ، جنس و دیگر جزئیات لباس را به عرف جوامع واگذاشته است تا با رعایت حدود الهی ، به تناسب فرهنگ ملی نوع

يَبْنَىَءَادَمَ قَدَأَزَلَنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَرِّي سَوْءَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَا

باشد!*

یکی از زیایی‌های دین اسلام، ترغیب مسلمانان به پاکیزگی لباس و بدن است. پیامبر(ص) فرمودند: «هر کس لباسی پوشید باید پاکیزه باشد».*

طهارت از آنچنان اهمیتی برخوردار است که در نماز-که ستون دین تلقی شده- طهارت بدن و لباس از شرایط و مقدمات آن است و احکامی دارد که رعایت آن‌ها در ایجاد حال معنوی و حضور قلب در نماز بسیار مؤثر است. لباس پاک و سفید بودن آن، از جمله مستحبات نماز بهشمار می‌آید. پوشیدن بهترین لباس برای نماز هم پستدیده و نیکوست.

در لسان ائمه‌ی مucchomین، نتیجه‌ی پوشیدن لباس تمیز، مغلوب شدن دشمن [پیشین]، و شستن آن، زایل نمودن غم و قبولی نماز [پیشین] ذکر شده است.

از روایات و احادیث در مورد پوشش استفاده می‌شود که برهنگی زیان‌های جبران ناپذیری به دنبال دارد و مقصومان(ع) به عنوان یک نکته‌ی اخلاقی، شدیداً به اجتناب از آن توصیه فرموده‌اند. پیامبر(ص) خود بسیار باحیا بود و از برهنگی در شب و روز نهی می‌فرمود. [وسائل الشیعه، ج: ۵، ۲۳] و زمانی که فردی را مشاهده کرد که در انتظار مردم خود را شست و شو می‌داد، فرمود: «ای مردم! خداوند از بندگانش حیا و پوشیدگی را دوست دارد... حیا زینت اسلام است»

[مستدرک الوسائل، ج: ۸، ۴۶۴].

حضرت علی(ع) فرمود: «زمانی که یکی از شما برهنه می‌شود، شیطان بر او می‌نگرد و در او (کشاندن او به گناه) به طمع می‌افتد. پس پوشیده باشید» [وسائل الشیعه، ج: ۵، ۲۳]. براساس این سخنان گهربار درمی‌یابیم که در خانواده و رفت و آمد های خویشاوندی، دختر، پسر، زن و مرد باید به گونه‌ای در حضور محارم خود حاضر شوند که پوشیده باشند و در عین راحتی، از پوشیدن لباس‌های تحریک آمیز اجتناب کنند. زیرا برهنه بودن و برهنه زیستن مضر است و زمینه ساز گناهان فراوانی می‌تواند باشد؛ حتی اگر در حضور محارم باشد.

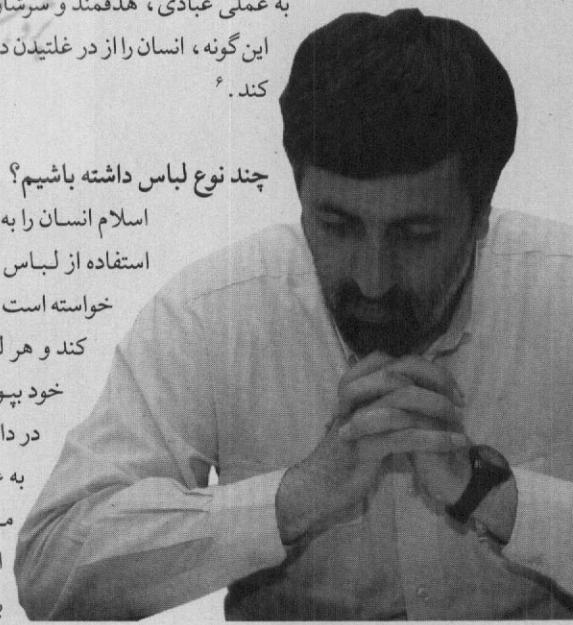
لباس را خود تعیین کنند.

در اسلام، آداب ظاهری فراوانی برای پوشش وضع شده است تا با رعایت آن‌ها، انسان از غفلت رها شود و از آن برای رشد و رسیدن به اهداف عالیه بهره ببرد؛ نه آن‌که لباس، خود به هدف زندگی تبدیل شود و مشی، شخصیت و فکر فرد را تحت تأثیر قرار دهد و او را اسیر خود سازد. از این‌رو، بهترین لباس در دیدگاه اسلام لباسی است که نه تنها انسان را از یاد خدا غافل نکند، بلکه ذکر او را در دل زنده سازد و آدمی را به شکر و سپاس، و اطاعت از فرامین الهی بکشاند. اگر لباس در انسان عجب و ریا، و فخر فروشی و تکبر به وجود آورد، ابزاری در دست شیطان و آفت دین و موجب قساوت قلب خواهد بود.

هم چنین در طرح متعالی اسلام، لباس باید موجب فروتنی، و خشوع و خضوع انسان در برابر خداوند متعال شود و تجمل پرستی و چشم و هم چشمی در تهیه و استفاده از لباس مطرود است. به عنوان نمونه، مشاهده می‌کنیم که در میان دستورات دین، پوشیدن لباس نو آداب ویژه‌ای دارد و اذکار و نمازهای برای آن ذکر شده تا تهیه لباس از روزمرگی و غفلت و بی‌خبری خارج و به عملی عبادی، هدفمند و سرشار از یاد خدا تبدیل شود و این گونه، انسان را از در غلتیدن در دام‌های پیش گفته حفظ کند.*

چند نوع لباس داشته باشیم؟

اسلام انسان را به کاربرد و محل و شرایط استفاده از لباس متوجه ساخته و از وی خواسته است، متناسب با آن لباس تهیه کند و هر لباس را در محل مناسب خود بپوشد که اگر چنین نکند، در دام مهلك اسراف می‌افتد. به عنوان مثال امام باقر(ع) می‌فرمایند: «کمترین اسراف آن است که لباس بیرون و خانه یکی

لَّهُوَ الْقَوِيُّ ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنْ أَيَّتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

لباس است. در همین راستا، بنابر فتاوای مراجع تقلید، پوشیدن کراوات و لباس بیگانگان جایز نیست [محمدودی، ج ۲: ۸۴-۸۵].

ممنوعیت‌های شرع مقدس در مورد پوشش بانوان یکی از مهم‌ترین و گستردۀ ترین بخش‌های احکام لباس، در مورد کیفیت لباس بانوان و پوشش آنان در اجتماع است. هر آنچه که نگاه انسانی به زن را حذف و آن را به نگاه جنسیتی تبدیل کند، سوءاستفاده‌ی جنسی از زنان را در محیط اجتماع به دنبال داشته باشد، و زمینه را برای بواهوسان و به تعبیر قرآن، آنان که در قلب‌هایشان مرض است (احزاب: ۳۲)، مهیا سازد، در اسلام ممنوع دانسته شده است.

لباس زن در محیط اجتماع و در حضور نامحرم باید به گونه‌ای باشد که تمام بدن را جز قرص صورت و دست‌ها تا مج پوشاند. لباس زن، نه تنها باید بدن او را پوشاند، بلکه باید مهیج، تحریک‌کننده و مشخص‌کننده‌ی خصوصیات حجم بدن وی باشد. جالب آن که قرآن به سادگی و پرهیز از جلب توجه، حتی در نوع راه رفت و نوع کفشه‌ی که خاتمه‌ای پوشند هم توجه کرده است.^{۱۱}

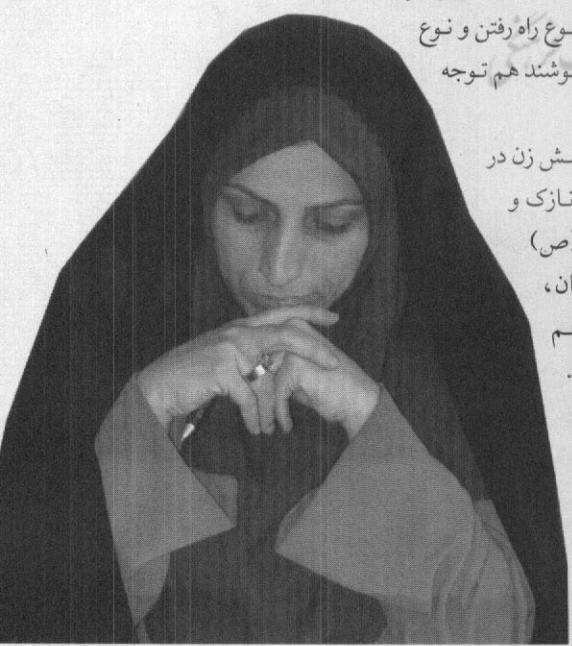
هم‌چنین، پوشش زن در مقابل نامحرم باید نازک و بدنه‌نما باشد. پیامبر(ص) فرمود: «در آخر الزمان، زنانی خواهند آمد که هم پوشیده و هم برهنه‌اند. زیورهای خود را آشکار می‌کنند، در فتنه‌ها داخل می‌شوند و به شهوت و لذائذ رومی آورند. حرام‌های خدا را

لباس‌های ممنوع در احکام دین، پوشیدن برخی لباس‌ها ممنوع است. تمامی این ممنوعیت‌ها و سایر حد و مرزهایی که در مورد لباس بر آن‌ها تأکید شده، نکته‌ی مسلم آن است که لباس باید از مختلط کردن نظم عمومی جامعه به دور باشد؛ همان‌گونه که باید امنیت فکری و اجتماعی افراد را نیز تأمین کند. لباس باید سلامت روح و روان جامعه را فراهم سازد، نه آن که خود به عاملی برای بی‌نظمی و پراکندگی افکار و انحراف آن از خط اصیل انسانی تبدیل شود. ممنوعیت‌های لباس، گاه مختص آقایان است و گاه تنها برای خانم‌ها، و زمانی نیز شامل هر دو جنس می‌شود. ممنوعیت‌های اختصاصی آقایان، هم‌چون پوشیدن لباس‌های حریر و زربافت است که در همه حال، نماز با چنین لباسی نه تنها حرام، بلکه باطل است.

لباس‌هایی که برای هر دو جنس ممنوع هستند، مثل لباس‌هایی است که از اجزای مردار تهیه شده باشند.^۹ البته لباسی که از حیوانات حرام گوشتی که خون جهنده ندارند هم چون مار تهیه شده باشند، گرچه نجس نیست، اما آن هم در نماز ممنوع و موجب بطلان نماز است [توضیح المسائل امام خمینی(ره)، مسئله‌ی ۸۲۱].

از دیگر لباس‌های ممنوع برای زن و مرد لباس شهرت است و آن لباسی است که به واسطه‌ی خصوصیتی، باعث انگشت‌نما شدن انسان شود.^{۱۰}

پوشیدن لباس‌های مخصوص زنان توسط آقایان و یا پوشیدن لباس‌های مخصوص مردان توسط بانوان، از دیگر ممنوعیت‌های مشترک لباس است [توضیح المسائل امام خمینی(ره)، مسئله‌ی ۸۴۶]. هم‌چنین، پوشیدن لباس‌های مخصوص کفار و مشرکین- با توجه به اصرار اسلام بر حفظ و حراست از فرهنگ اسلامی- برای مسلمانان حرام است. البته منظور از لباس بیگانگان، لباس‌های مخصوص آن‌هاست. کراوات و پایپون که شعار مسیحیان و برگرفته از شکل صلیب است و مسیحیان در مراسم رسمی مذهبی خود آن را به کار می‌برده‌اند و بعدها به سایر مجالس و مکان‌های رسمی هم کشانده شده، یکی از مصاديق این نوع

يَبْنِيَءَادَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَرِّي سَوْءَاتِكُمْ وَرِيشَاؤَ

دارد. امروزه، به این مهم در صنایع گوناگون کاملاً توجه می‌شود و رنگ لوازم و مکان‌ها را براساس کارکرد آن‌ها تعیین می‌کنند. اصولاً «نیاز ما به رنگ در اطرافمان همانند نیاز ما به هوا برای تنفس می‌باشد. و تنها هنگامی که نیاز به وجود رنگ را در کنیم تنوع رنگ‌ها را احساس خواهیم کرد» [فتoshap:۷ ۱۰۷]. اسلام هم به تأثیر رنگ در زندگی توجه خاص دارد و در مورد لباس و کفش، نباید در روایات به توصیه‌های متنوعی برمی‌خوریم.

بهترین رنگ برای لباس سفید است. چنان‌که رسول خدا (ص) فرمودند: «لباس سفید پوشید که بهترین و پاکیزه ترین رنگ هاست» [کافی، ج: ۶؛ ۴۴۵؛ وسائل الشیعه، ج: ۳؛ ۴۱ و نیز ج: ۵؛ ۲۶]. اما بعضی رنگ‌ها هم توصیه شده‌اند. زرد، سبز، سرخ کم‌رنگ، کبود و عدسی، مورد تأکید بیشتری برای لباس هستند [وسائل الشیعه، ج: ۵؛ ۳۴-۳۴]. انتخاب رنگ سیاه جز برای کفش، عمامه و عباء (لباس رویی) کراحت شدید دارد.^{۱۳} نماز خواندن در پوششی با این رنگ نیز همین حکم را دارد [توضیح المسائل امام خمینی (ره)، مسئله‌ی ۸۶۵؛ وسائل الشیعه، ج: ۴؛ ۳۸۷].

با توجه به بحث رنگ برای لباس، مناسب است به موضوع پوشیدن چادر هم پردازیم. در این مورد، از آن‌جا که مراجع عظام و علمای گران‌قدر بر پوشش چادر تأکید می‌کنند،^{۱۴} سوالی که معمولاً مطرح می‌شود این است که جایگاه فقهی پوشیدن چادر مشکی چیست؟

در فرهنگ ایرانی ما، چادر به این شکل و با این رنگ متداول شده است و انتخاب رنگ مشکی گرچه توصیه نشده، اما شاید به علت کاهش جلب توجه بوده است. گرچه هنوز فرست برای تغییر رنگ این پوشش سرتاسری و جلب از زمانه‌ی ما وجود دارد، اما واقعیت انکارناپذیر کنونی آن است که این پوشش هم اینک جزو هویت زن ایرانی محسوب می‌شود و تشخض زن ایرانی در جهان را به دنبال دارد. پس نه مانند برخی دولستان ناآگاه و یا دشمنان آگاه، اصل چادر را به بهانه‌ی دست و پاگیر بودن و رنگ آن به زیر سؤال

حلال می‌شمرند و در جهنم سوزان الهی، برای همیشه معذب خواهند بود. «^{۱۵} بنابراین پوشیدن لباس‌هایی هم چون چادر توری که زیر آن پوشش مناسبی وجود نداشته باشد، یا لباس‌های دیگری که خصوصیات بدن زن را حتی به صورت سایه نمایان سازد، جایز نیست. همین طور پوشیدن جوراب‌های نازک و بدن‌نمای، پوشش کافی محسوب نمی‌شوند و چنان‌چه مورد استفاده قرار گیرند، نباید در مقابل نامحرم پوشیده شوند.

از آن‌جا که پوشش زن در نماز (بدون حضور نامحرم) با پوشش در مقابل نامحرم، مقداری تفاوت دارد، در مورد پوشش پا در مقابل نامحرم، برخی بانوان دچار برداشتی اشتباه شده‌اند و براین تصورند که پوشش پا لازم نیست. حال آن که تبیین این تفاوت منشاء اشتباه را روشن می‌سازد. پوشش زن دوگونه است: ۱. پوشش در هنگام نماز بدون حضور نامحرم؛ ۲. پوشش در حضور نامحرم در نماز و غیر آن.

«زن در موقع نماز، باید تمام بدن حتی سر و موی خود را پوشاند، ولی پوشاندن صورت به مقداری که در وضو شسته می‌شود و دست‌های تام مچ و پاهای تام مچ، لازم نیست» [توضیح المسائل امام خمینی (ره)، مسئله‌ی ۷۸۹]. اما در حضور نامحرم پوشش پاها نیز واجب است و تنها صورت و دست‌های تام مچ استثنای شده‌اند.

جنس و رنگ لباس

غیر از جنس‌های ممنوع- که ذکر آن گذشت- سایر لباس‌ها از نظر جنس جایزند، ولیکن در روایاتی که از معصومین (ع) رسیده است، توصیه‌هایی در این مورد به چشم می‌خورد. در یک جمع بندی کلی می‌توان به این نتیجه رسید که بهترین جنس لباس پنه است و بعد از آن کتان. لباس پشمی هم البته در سرما توصیه شده است و در غیر آن کراحت دارد [وسائل الشیعه، ج: ۵، باب: ۳۵: ۱۶].

رنگ لباس، هم‌چون رنگ سایر وسایل و اشیا، نقش غیر قابل انکاری در اعصاب و تلقی انسان از خود و محیط اطرافش

لباسُ الْتَّقَوَيْ ذَلِكَ خَيْرُ ذَلِكَ

مجله‌های رشد توسط دفتر انتشارات کمک‌آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش، با این عنوانی تهیه و منتشر می‌شوند:

مجله‌های دانش‌آموزی (به صورت ماهنامه – ۸ شماره در هر سال تحصیلی) - منتشر می‌شوند:

- رشد کودک (برای دانش‌آموزان آمادگی و پایه‌ی اول دوره‌ی ابتدایی)
- رشد نوآموز (برای دانش‌آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره‌ی ابتدایی)
- رشد دانش‌آموز (برای دانش‌آموزان پایه‌های چهارم و پنجم دوره‌ی ابتدایی).
- رشد نوجوان (برای دانش‌آموزان دوره‌ی راهنمایی تحصیلی).
- رشد جوان (برای دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه).

مجله‌های عمومی (به صورت ماهنامه – ۸ شماره در هر سال تحصیلی) منتشر می‌شوند:

- رشد معلم، رشد آموزش ابتدایی، رشد آموزش راهنمایی تحصیلی، رشد تکنولوژی آموزشی، رشد مدیرسه فرد، رشد مدیریت مدرسه

مجله‌های تخصصی (به صورت فصلنامه و ۴ شماره در سال منتشر می‌شوند):

- رشد برهان راهنمایی (مجله‌ی ریاضی، برای دانش‌آموزان دوره‌ی راهنمایی تحصیلی)، رشد برهان متوسطه (مجله‌ی ریاضی، برای دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه)، رشد آموزش معارف اسلامی، رشد آموزش چهارفاصل رشد آموزش تاریخ، رشد آموزش زبان و ادب فارسی، رشد آموزش زیان رشد آموزش زیست‌شناسی، رشد آموزش تربیت بدنسی، رشد آموزش فیزیک، رشد آموزش شیمی، رشد آموزش ریاضی، رشد آموزش هنر، رشد آموزش قرآن، رشد آموزش علوم اجتماعی، رشد آموزش زمین‌شناسی، رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و رشد مشاور مدرسه.

مجله‌های رشد عمومی و تخصصی برای آمورکاران، معلمان، مدیران و کادر اجرایی مدارس

دانشجویان مرکز تربیت معلم و رشته‌های دبیری دانشگاه‌ها و کارشناسان تعلیم و تربیت تهیه و منتشر می‌شوند.

- نشانی: تهران، خیابان ایرانشهرشمالي، ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۸، دفتر انتشارات کمک‌آموزشی.

تلفن و نمایر: ۰۸۳۰ ۱۴۷۸

بپریم که تجربه نشان داده است، این کار اصل حجاب را تضعیف می‌کند، و نه ضعف‌ها و مشکلات آن را نادیده انگاریم که این نیز انکار واقعیت‌های موجود است. بلکه ضمن پاس داری از این پوشش ملی، به رفع نواقص آن به وسیله‌ی ابتکار، خلاقیت و هوش ایرانی همت گماریم؛ کما این که قدم‌های مثبتی در این جهت برداشته شده و مدل‌های تازه‌ای از قادر در بازار عرضه گردیده است تا فعالیت زنان را تسهیل بخشد.

زیرنویس

۱. یا بنی آدم قد ارزنا علیکم لباس ایواری سواتکم و ریشا و لباس التقوی ذلک خیر ذلک من آیات الله لعلهم يذکرون (اعراف / ۲۶).

۲. والله... جعل لكم سراويل تقيكم الحر و سراويل تقيكم بأسكم كذلك يتسم نعمته عليكم لعلكم تسلمون (نحل / ۸۱).

۳. یا بنی آدم خذوا زيتكم عند كل مسجد... (اعراف / ۳۹).

۴. ... هن لباس لكم و انت لباس لهن... (بقره / ۱۸۷).

۵. يا ايها النبي قل لا زواجك و بنتك و نساء المؤمنين يذلن عليهن من جلاييهن ذلك ادنى ان يعرف فلا يؤذين و كان الله غفوراً رحيماً (احزاب / ۵۹).

۶. ما در اینجا از باب تبرک، یکی از این روایات را نقل می‌کنیم، ولیکن در کتب معتبر روایی معمولاً این موضوع (لباس نو)، بایی مستقل شامل روایات متعدد را به خود اختصاص می‌دهد: «عن محمد بن مسلم قال سالت ابا جعفر(ع) عن الرجل يلبس الشوب الجديد قال يقول اللهم اجعله ثوب يمن و نقى و بركه اللهم ارزقني فيه حسن عبادتك و عملاً بطاعتك و اداء شكر تعتمدك الحمد لله الذي اواري به عورتني واتجمل به في الناس». يعني: محمد بن مسلم گفته است که از امام باقر(ع) در مورد فردی که لباس نو می‌پوشد پرسیدم، فرمود: می‌گوید:

پروردگارا، آن را لباسی مبارک و همراه با پرہیزکاری و برکت قرار ده! خداوندا، روزیم فرمات در آن بهترین عبادات را انجام دهم و به اوامر عمل نمایم و نعمت هایت را شکر گرام! ستایش از آن خداست، آن که مرا پوشاند تا آبرویم را حفظ کنم و درین مردم، به وسیله‌ی آن زیبا و آراسته گردم [ر. ک: کافی، ج ۴۵۸، باب القول عند لباس الجديد].

۷. «عن ابی عبدالله قال انما السرف ان تجعل ثوب صونك ثوب بذلك» [بحار الانوار، ج ۷۲: ۳۰۳].

۸. ر. ک: وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۱۴، باب استحباب لبس ثوب

برگ اشتراک مجله های رشد

شرایط

۱-واریز مبلغ ۲۰/۰۰۰ ریال به ازای هر عنوان مجله درخواستی، به صورت علی الحساب به حساب شماره ۳۹۶۴۲۰۰۰ بانک تجارت شعبه سه راه آزمایش (سرخه حصار) کد ۳۹۵ در وجه شرکت افست.

۲-ارسال اصل رسید بانکی به همراه برگ تکمیل شده اشتراک.

+ نام مجله:

+ نام و نام خانوادگی:

+ تاریخ تولد:

+ میزان تحصیلات:

+ تلفن:

+ نشانی کامل پستی:

استان: شهرستان: خیابان:

پلاک: کد پستی:

+ مبلغ واریز شده:

+ شماره و تاریخ رسید بانکی:

+ آیا مایل به دریافت مجله درخواستی به صورت پست

پیشتاب هستید؟ بله خیر

امضا:

نشانی: تهران - صندوق پستی مشترکین

www.roshdmag.ir

Email:info@roshdmag.ir

۷۷۳۳۶۶۵۶ - ۷۷۳۳۹۷۱۳ - ۱۴

۸۸۳۰۱۴۸۲ - ۸۸۸۳۹۲۳۲

پیام گیر مجلات رشد:

یادآوری:

+ هزینه برگشت مجله در صورت خوانا و کامل نبودن نشانی، بر عهده مشترک است.

+ مبنای شروع اشتراک مجله از زمان وصول برگ اشتراک است.

+ برای هر عنوان مجله برگ اشتراک جداگانه تکمیل و ارسال کنید (تصویر

برگ اشتراک نیز مورد قبول است).